

M. Katanics Mária karnagy, zenepedagógus, a magyar kórusélet emblematikus alakja, a Szilágyi Erzsébet Női Kar alapító karnagya

Ez év április 20-án lenne 90 esztendő Mohayné Katanics Mária, aki azonban immár több mint két éve itthagya a földi világot. Hogy mégis mennyire itt él sokunk szívében, bizonyítja az a vastag kötet is, amelyet *Katanics – „A legmélyebben átélt szellem mágusa”* címmel mintegy másfél évvel távozását követően a Szilágyi Erzsébet Női Kar jelentetett meg emlékére. Ez a kórus az ő gazdag életművének különleges „alkotása”, amely akkor is maradandó, ha az együttes hivatalosan már sok éve nem működik.

Katanics Mária világlátására és egész életpályájának alakulására döntő hatással volt mindaz, amit szülővárosában, Baján az elemi ismeretektől kezdve az érettségi és a népiskolai tanítói oklevél elnyeréséig a *Miasszonyunkról Nevezett Kalocsai Szegény Iskolanővérek* intézetében kapott. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola középiskolai énektanár- és karvezető tanszakának elvégzése után, 1952-től egy gazdag és változatos zenepedagógiai pálya indult meg, amelynek legfőbb állomásai a Cinkotai Tanítóképzőtől a Szilágyi Erzsébet Leánygimnáziumon, majd a Marczibányi téri Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskolán át a Zsámbéki Katolikus Tanítóképző Főiskoláig, az ELTE Tanárképző Főiskolai Kar Ének-zene Tanszékéig és a Zeneakadémia Tanárképző Intézetéig íveltek, sőt vendég-előadások, nyári tanfolyamok révén kiterjedtek a bel- és külföldi felnőtt továbbképzésre is. Minden korosztály tagjai, az általános iskolásoktól a gimnazistákon át a zenetanár-jelöltekig és a már működő pedagógus-karvezetőkig, feledhetetlen, életre szóló zenei és emberi útravalót kaptak tőle.

Mérhetetlen tudásszomj vezette, amikor a Főiskolán titokban, tiltással dacolva a zenetudományi tanszak óráira is bejárt, majd pályakezdő tanárként egyúttal népzene kutató munkát is végzett Lajtha László mellett. Talán még Lajthánál is szorosabb kapcsolat fűzte rajongva tisztelt tanáraihoz: Bárdos Lajoshoz és Kodály Zoltánhoz. Egyes műveik születésekor néhány kiváló társával együtt „próba-énekesként” jelen volt, és később karnagyként mindhármuk műveinek kiemelkedő tolmácsolója lett. Bartók és Kodály kórusműveiről mélyértelmű és minden karvezető számára tanulságos írásokat is publikált.

Jómagam tizenhat évesen, a nagy kórus hagyománnyal rendelkező Szilágyi Erzsébet Gimnázium tanulójaként ismerkedtem meg Katanics Máriával, és az ő mély zeneisége, karizmatikus egyénisége, zseniális pedagógiája hatására döntöttem a zenei pálya mellett. Alapító tagja lehettem a Szilágyi Erzsébet Kamarakórusnak, és ott lehettem 1961-ben Debrecenben, amikor a gimnazista korú lányokból álló együttest érett muzsikálása alapján már első szereplésekor a nőikarok közé sorolták a Bartók Béla Nemzetközi Kórusversenyen. Ma is megborzongok, amikor arra emlékezem, milyen volt Katanics Mária keze alatt énekelni Bárdos: *Magos a rutafáját*, Karai: *Csak azért szerettemjét*, Bartók: *Isten veledét*, és milyen erős összetartozást jelentett a sok próba, fellépés, közös élmény a kórus valamennyi tagja számára. Ugyanolyan óriási lelkesedéssel énekelünk iskolai klubnapokon, kis művelődési házakban, akár még tanyákon is, mint a Zeneakadémián, a Pécsi Kamarakórus Fesztiválokon, vagy a kezdeti időkben ritka, de annál jelentősebb, mindig díj-esővel járó külföldi verseny-szerepléseinken, amelyek közül számomra Neerpelt és Arezzo maradtak a legemlékezetesebbek, és az, hogy Arezzo után Castelgandolfóban VI. Pál pápának is énekelhettünk, mégpedig Kodály Ave Maria-ját!

Életpályám alakulása miatt én csak mintegy másfél évtizedet énekelhettem a „Kamarában”, ahogy mi magunk hívtuk a Szilágyi Erzsébet Női Kart, de mindig figyelemmel kísértem kül- és belföldi sikereit, sokszínű reperotárja bővülését a kórusnak ajánlott új művekkel is (mindezekről az említett könyv részletesen beszámol), és mindig részt vettem a jubileumi koncerteken – természetesen a megelőző próbákkal együtt. Már nagy kórusénekesi tapasztalattal rendelkezve és gyakorlott kórusvezetőként is mindig újra megdöbbenett Katanics Mária hihetetlen művészi és pedagógiai tehetsége: ő valóban „a legmélyebben átélt szellem mágusa” volt. Lenyűgözött, hogy évtizedek múltán is azonnal otthon érezhettem magam a „Kamarában”, mert olyan generációk, akik sohasem voltak egy időben a kórus tagjai, mind együtt lélegezve, egy szívvel követték irányítását. Utolsó, felejthetetlen élményem, hogy amikor a kórus megalakulásának 55. évfordulóján összejöttünk énekelni a Szilágyi Gimnáziumban, és meghívtuk a már nagy beteg Katanics Máriát, hogy neki is elénekeljük legkedvesebb, mindenki által ismert számainkat, pár finom mozdulattal, vagy inkább csak a szemével átvette az irányítást. Mi pedig követtük: mindenki pontosan érezte, milyen mélyről jön és milyen mélyre hat ez a közös muzsikálás. Mélyre – és egyúttal messzire is, hiszen akik Katanics Máriától tanulhattunk emberi és művészi igényességet, az élet legkülönfélébb területein működve kíséreljük meg tovább örökíteni az ő szellemiségét. Köszönjük, hogy ebben a Magyar Örökség-díj odaítélése is megerősít bennünket.